

เล่าเรื่อง มหาภารตะ

เรียบเรียง โดย จุฑารัตน์ (มัลลย์)

คำนำสำนักพิมพ์

มหาภารตะ เป็นมหากาพย์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุด เล่มหนึ่งของอินเดีย (มหากาพย์อีกเรื่องคือ รามายณะ) ประพันธ์เป็นโคลกภาษาสันสกฤตไว้ เมื่อราว ๘๐๐-๙๐๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช ด้วยจำนวนคำถึง ๑.๘ ล้านคำ นับเป็นมหากาพย์ที่ยาวที่สุดในโลก บอกเล่าเรื่องราวความขัดแย้งของพี่น้องสองตระกูลคือ เกาฬ และ ปาณฑพ จนบานปลายไปสู่มหาสงครามระหว่างความดีและความชั่ว โดยสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญา ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ศาสนา การเมือง ศิลปะ และรูปแบบการทำสงครามของอินเดียยุคโบราณ ถือว่าเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญของศาสนาฮินดูที่ตกทอดมาจนถึงยุคปัจจุบัน และได้รับการดัดแปลงเพื่อเผยแพร่

แพร่ในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย อาทิ งาน
จิตรกรรม ประติมากรรม รูปสลัก นวนิยาย
ดัดแปลง นิยายภาพ ตลอดจนละครโทรทัศน์
และภาพยนตร์

หนังสือ เล่าเรื่องมหาภารตะ เล่มนี้ มาลัย
(จุฑารัตน์) ได้นำเรื่องราวในมหากาพย์มหาภาร
ตะ มาเล่าใหม่ด้วยสำนวนร้อยแก้วที่อ่านง่าย
รวมถึงแทรกความคิดเห็นและข้อสังเกตที่เป็น
ประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้อ่านได้สืบค้น
ข้อมูลจากแหล่งอื่น เป็นการเพิ่มเติมความรู้และ
อนุรักษ์วรรณคดีเก่าแก่ให้ยืนยาวสืบไป

สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์

คำนำผู้เขียน

ผู้เขียนดีใจที่ได้นำ มหาภารตะ มาเรียบเรียงแบบอ่านง่าย เพราะมหาภารตะเป็นเสมือนคัมภีร์ที่รวบรวมความคิด ประเพณี วัฒนธรรม และแบบอย่างการใช้ชีวิตของชาวฮินดู ซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ของประเทศอินเดีย ในมหาภารตะจะมีแบบอย่างการใช้ชีวิตตั้งแต่เกิดจนถึงบั้นปลายแห่งชีวิตคือความตาย และความเชื่อหลังความตาย นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นอีกว่า การคิดร้ายไม่ใช่สิ่งที่ดี เพราะทุกชีวิตถ้าดำรงอยู่ด้วยความดีจะเป็นผู้ชนะเสมอ ทั้งยังเสนอมุมมองให้เข้าใจถึงความอดทน และพิษภัยของการพนัน จึงขอให้ผู้อ่านเพลิดเพลินและได้รับประโยชน์สุขจากการอ่านในครั้งนี้อย่างแน่นอน

รักจากดวงใจ
จุฑารัตน์ (มาลัย)

สารบัญ

เกริ่น

นำ.....

.....

๑. อาทิบรรพ (บรรพแห่งการเริ่มต้น)

๒. สภาบรรพ (บรรพแห่งสภา)

๓. วนบรรพ (บรรพแห่งป่า)

๔. วิราฎบรรพ (บรรพแห่งท้าววิราฎ)

๕. อุโทยคบรรพ (บรรพแห่งความพยายาม)

๖. ภิษมบรรพ (บรรพแห่งภิษมะ)

๗. โทฺรณบรรพ (บรรพแห่งโทฺรณาจารย์)

๘. กรรณบรรพ (บรรพแห่งกรรณะ)

๙. คัลยบรรพ (บรรพแห่งท้าวคัลยะ)

๑๐. เสาปฺตีกบรรพ (บรรพแห่งการหลับใหล)

๑๑. สฺตรีบรรพ (บรรพแห่งสตรี)

๑๒. ศานติบรรพ (บรรพแห่งสันติ)

๑๓. อนุศาสนบรรพ (บรรพแห่งอนุศาสน์หรือคำสอน)

๑๔. อัศวเมธิกบรรพ (บรรพแห่งพิธีอัศวเมธ)

๑๕. อาศรมวาสิกบรรพ (บรรพแห่งอาศรม)

๑๖. เมาสลบรรพ (บรรพแห่งไม้ตะบอง)

๑๗. มหาปรุสถานบรรพ (บรรพแห่งการเดินทาง
อันยิ่งใหญ่)

๑๘. สุวรุคาโรหณบรรพ (บรรพแห่งการไป
สวรรค์)

นามานุกรม

เกริ่นนำ

“การอ่านมหากาพย์มหาภารตะช่วยให้
จิตใจของเรามีความเข้มแข็ง วรรณกรรมชิ้นนี้
สอนให้เราตระหนักถึงความจริงที่ว่า เวรย่อมก่อ
ให้เกิดเวร ความโลภและการใช้ความรุนแรงมี
แต่จะนำมนุษย์ไปสู่ความพินาศหายนะ และการ
ชนะที่แท้จริงนั้นอยู่ที่การชนะธรรมชาติฝ่ายต่ำ
ในตัวของเราเอง...”

“ท่านอาจเดินทางท่องเที่ยวไปทั่วประเทศ
อินเดียและได้ประสบพบเห็นสิ่งทั้งหลายทั้งปวง
แต่ท่านจะไม่สามารถเข้าใจซึ่งในวิถีชีวิตของ
อินเดียได้ หากท่านไม่ได้อ่าน มหาकाพย์รामाय
ณะ และมหาकाพย์มหาภารตะ อย่างน้อยก็ใน
คำแปลที่ดีของวรรณกรรมสองเรื่องนี้”

(จากหนังสือ Mahabharata by
C.Rajagopalachari

เขียน โดย จักรวรรดิ ราชา โคपालาจารย์ ผู้สำเร็จ
ราชการคนแรกของอินเดีย)

จากข้อความข้างต้นสามารถบ่งชี้ถึงความสำคัญของมหากาพย์ทั้งสองเรื่องได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอินเดีย นั้นนับถือมหากาพย์มหาภารตะ ว่าเป็นคัมภีร์พระเวทที่ ๕ เลยทีเดียว (แต่เดิมคัมภีร์พระเวทมีอยู่ ๔ คือ ฤคเวท สามเวท ยชุรเวท อาถรรพเวท) และถือว่าผู้ใดที่ได้อ่านจะได้บุญอย่างมาก

เนื่องจากมหากาพย์มหาภารตะเป็นวรรณกรรมที่ลึกซึ้งยิ่ง ผู้เขียนจึงเลือกฉบับ มหาภารตยุทธ ที่แปลและเรียบเรียงโดย อาจารย์ กรุณา-เรืองอุไร กุศลาสัย เป็นแก่นสำคัญในการเล่า เนื่องเพราะเป็นฉบับที่ให้รายละเอียดของเนื้อเรื่องเป็นอย่างดี

เรื่องราวของมหากาพย์อันศักดิ์สิทธิ์นี้เริ่มขึ้น
ว่า...

๑

อาทิบรรพ

(บรรพแห่งการเริ่มต้น)

ว่าด้วยตำนานการเล่าเรื่องมหาภารตะ
และกำเนิดของเจ้าชายในกรุงราชวงศ์ทั้งฝ่าย
ปาณฑพและเการพ

๑....

แรกเริ่มเดิมทีนั้น โลกไม่มีแสงสว่าง มีแต่ความมืดปกคลุมห้อมล้อมอยู่ ครั้นแล้วการเคลื่อนไหวครั้งแรกก็อุบัติขึ้น ยังให้เกิดไข่มุมหิมามาหาศาลอันเป็นพืชแห่งชีวิตที่ไม่มีวันจะสิ้นสุดลงได้

จากไข่มุมก็เกิด พระประชาบดี ผู้เป็นเจ้าของสรรพสัตว์ และเกิดสัตว์อื่น ๆ ติดตามมา เช่น มนุ ทักษะ และลูกชาย ๗ ตน อัศวินฝาแฝด อาทิตย์ และปิตฤ แล้วก็เกิดน้ำ แผ่นดิน อากาศ ท้องฟ้า ทิศต่าง ๆ ปีกฤดูกาล เดือน ปีภษ์ กลางวัน และกลางคืน

ด้วยประการฉะนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์รู้จักก็เกิดมีขึ้น

แต่บรรดาสรรพสิ่งที่กล่าวถึงนี้ ไม่ว่าจะเป็นมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นสิ่งใดในสกลจักรวาลล้วนมีอันจะสูญสลายไปในเมื่อสิ้นยุคแล้วยุคใหม่ก็จะก่อให้เกิดชีวิตใหม่ เสมือนผลไม้ที่เกิดขึ้นเป็นธรรมดาครั้นฤดูกาลผ่านไป ต้นไม้และผลไม้นั้นก็ย่อมต้องเหี่ยวแห้งตายไปด้วยประการฉะนี้ โลกก็หมุนเวียนเปลี่ยนไป ไม่มีเริ่มต้นและไม่มีสิ้นสุด เป็นวัฏจักรแห่งการสร้างสรรค์และทำลาย เป็นเช่นนี้อยู่ชั่วนิรันดร์ ดังคำที่ว่า...

กาลเวลาเป็นผู้สร้าง กาลเวลาเป็นผู้ทำลาย

กาลเวลาเป็นเพลิงเผาไหม้ กาลเวลาเป็นเครื่องดับไฟนั้น

กาลเวลาเป็นเทพเจ้าแห่งการสร้างสรรค์ทั้งความดีและความชั่ว

กาลเวลาฟาดฟันเราให้หมองมัวและมอดม้วย

กาลเวลาช่วยสร้างสรรค์เราขึ้นมาใหม่

กาลเวลาไม่เคยหลับไหลในเมื่อทุกสิ่งทุก
อย่างหลับหมด

กาลเวลาเท่านั้นที่ยืนคงยงยศในเมื่อทุกสิ่ง
ทุกอย่างล้มล่ม

ปัจจุบัน อดีต และอนาคตอันอุดม ล้วนเป็น
ลูกของกาลเวลา

โอ้! เหตุผลเจ้าหนา เจ้าจงตระหนักรู้ดังที่ได้
พรรณนามานี้เถิด

แล้วความเข้มแข็งจะบังเกิดแก่ผู้เจ้า!

เมื่อ ฤๅษีวุยาส (วะ-ยา-สะ) คิดแต่งมหากาพย์
มหาภารตะได้สำเร็จ และปรารภนาจะบันทึก
วรรณกรรมชิ้นนี้ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร สำหรับ
สั่งสอนบรรดาศิษย์ต่อไป แต่ด้วยเหตุที่มีเนื้อ
เรื่องยาวมาก ท่านจึงวิตกว่าจะมีผู้ใดสามารถ
ช่วยลิขิต (เขียน) ให้ได้รวดเร็วและถูกต้องตาม
คำบอก

พระพรหมยังทราบถึงเรื่องนี้ ก็ทรงปรากฏ
องค์แนะนำให้ฤๅษีวุยาสอาราธนา (เชิญ) พระ

คณะ เทพแห่งปัญญาผู้สามารถกำจัดอุปสรรค
ทั้งปวงมาช่วยเขียน เพราะทรงเป็นเทพที่เขียน
หนังสือได้รวดเร็วและถูกต้อง

ฤๅษียาสจึงมุ่งจิตน้อมรำลึกถึงพระคณะ
พระคณะก็ทรงปรากฏองค์ขึ้น เมื่อทราบจุด
ประสงค์ของฤๅษียาส ก็ทรงตอบรับด้วยความ
ยินดี แต่เงื่อนไขว่า เมื่อทรงลงมือเขียนแล้ว ฤๅษี
ยาสจะหยุดคำบอกไม่ได้ ต้องรายโคลกคำบอก
ให้ติดต่อกันไปจนจบเรื่อง

ฤๅษียาสยอมรับเงื่อนไขของพระคณะ แต่
ได้ขอร้องว่าข้อความใดที่พระคณะเขียนลงไป
ความนั้นพระคณะเองจะต้องเข้าใจความหมาย
ดีเสียก่อน ซึ่งพระคณะก็ทรงยอมรับข้อขอร้อง
นี้เช่นกัน

ด้วยเหตุนี้เองที่ช่วยให้ฤๅษียาสแต่งมหา
กาพย์มหาภารตะได้สำเร็จ เพราะหากเมื่อใดฤๅษี
ยาสต้องการจะพักผ่อน หรือใช้ความคิดแต่ง
โคลกให้รัดกุมสละสลวยยิ่งขึ้น ท่านก็จะใช้ศัพท์
หรือวลียาก ๆ เพื่อให้พระคณะต้องหยุด

ใคร่ครวญตีความหมายของศัพท์หรือวลีนั้น ๆ
เสียก่อนจึงจะลงมือเขียนต่อไป

เรื่องราวในมหากาพย์มหาภารตะนั้นกล่าวถึง สงครามระหว่างพี่น้องตระกูลเการพกับที่น้องตระกูลปาณฑพ ซึ่งทั้งสองฝ่ายล้วนมีความเกี่ยวข้องกับผูกพันกับฤๅษียาส

ส่วนประวัติของฤๅษียาสเองนั้น เริ่มขึ้นที่...

วันหนึ่ง ระหว่างที่ ฤๅษีปราศร (ปะ-รา-สอน) กำลังจะข้ามแม่น้ำยมุนา ก็บังเอิญเหลือบไปเห็นสาวน้อยสัตยวดีกำลังพายเรือข้ามฟากอยู่ ความงามของนางเป็นที่จับใจยิ่ง ฤๅษีปราศรจึงเข้าไปเจรจาขอฝากรักโดยให้สัญญาว่า นางจะได้บุตรชายที่มีชื่อเสียงโด่งดัง และมีคนเคารพนับถือไปทั่วโลก

ดังนั้น นางสัตยวดีจึงให้กำเนิดบุตรชายคนหนึ่งแก่ฤๅษีปราศรที่เกาะกลางลำน้ำยมุนานั้นเอง ด้วยเหตุที่ทารกนี้มีผิวคล้ำจึงได้ชื่อว่ากฤษณะ ไทวปายนะ (ทะ-ไว-ปา-ยะ-นะ) แปลว่า ผู้มีผิว

คล้าและเกิดบนเกาะ ซึ่งก็คือคนเดียวกันกับ ฤๅษี
วุยาส แต่ที่ต่อมากฤษณะไทวปายนะ ได้นามว่า
ฤๅษีวุยาส หรือ เวท วุยาส ก็เพราะเหตุว่าท่านเป็น
ผู้รวบรวมและเรียบเรียงคัมภีร์พระเวท และมหา
กาพย์มหาภารตะ (วุยาส แปลว่า ผู้จัดให้เป็น
ระเบียบ)

กฤษณะ ไทวปายนะ ต้องจากนางสตัยวดีไป
ตั้งแต่ยังเด็ก แต่ได้ให้คำมั่นเอาไว้ว่า เมื่อไร
ก็ตามที่มารดาต้องการจะพบ ก็ขอให้เรียกท่าน
ในใจ แล้วท่านจะมาปรากฏต่อหน้าทันที

ความยิ่งใหญ่ของมหากาพย์มหาภารตะ
เริ่มต้นว่า...

ในบรรดาเทวดาที่มีอยู่มากมายหลายกลุ่ม
นั้น มีอยู่กลุ่มหนึ่งเรียกว่า วสุคณะ มีเทวดาอยู่
ด้วยกันทั้งหมด ๘ องค์ วันหนึ่งเทวดากลุ่มนี้ได้
พาภรรยาไปเที่ยวเล่นบริเวณใกล้ ๆ เขา
พระสุเมรุ ซึ่งเป็นที่ตั้งอาศรมของฤๅษีวชิษฐ์

ฤๅษีวชิษฐ์มีแม่โคอยู่ตัวหนึ่งชื่อ นันทินี ซึ่ง
เป็นโควิเศษสามารถให้น้ำนมได้มากตามที่
เจ้าของต้องการ และทำให้ผู้ที่ได้ดื่มน้ำนมนี้
มีอายุยืนนานถึง ๑,๐๐๐ ปี

ในวสุคณามีเทวดาองค์หนึ่งชื่อ ทฤษฎ (ทะ-ยุ
แปลว่า สวรรค์ ฟ้า อากาศ ฯลฯ แต่ในบางตำรา
กล่าวว่า วสุคณะ เป็นบริวารของพระอินทร์ มี
เทวดาอยู่ ๘ องค์ คือ ๑. ธร (ดิน) ๒. อาป (น้ำ)
๓. อนิล (ลม) ๔. อนล (ไฟ) ๕. ธรุวะ (ดาวเหนือ)
๖. โสม (ดวงเดือน) ๗. ปรัตยุษ หรือปัจจุส (รุ่ง)
๘. ประภาส (แสงสว่าง) ไม่มีนามทฤษฎอยู่ในกลุ่ม
ด้วยเลย แต่เนื่องจากเทวดาองค์หนึ่ง ๆ มักจะมี
หลายนามจึงไม่อาจจะระบุแน่ชัดว่า เป็นเทวดาวสุ
คณะกลุ่มเดียวกันหรือไม่)

ภรรยาของเทวดาทฤษฎเกิดชอบใจโคนันทินี
ต้องการจะพาไปอยู่ที่บ้านของนาง นางจึง
อ้อนวอนให้สามีช่วยขโมยโค เทวดาทฤษฎทนการ
รบเร้าของภรรยาไม่ได้ จึงขอให้เพื่อนเทวดาอีก
๗ องค์ร่วมมือด้วยแต่ในขณะที่เทวดาทั้งแปด

กำลังจูงแม่โคนันทีนี้พร้อมด้วยลูกโคออกจาก
อาศรมนั้น ฤๅษีวิษณุซึ่งกำลังเก็บผลไม้อยู่ในป่า
ก็รู้ได้ด้วยญาณวิเศษทันทีจึงรีบกลับอาศรม และ
จับขโมยได้อย่างชนิดคาหนังคาเขา ฤๅษีวิษณุจึง
สาปเทวดาขณะนี้ทั้ง ๘ องค์ให้ไปเกิดเป็นมนุษย์
เพื่อลงโทษ โดยเฉพาะเทวดาทุยซึ่งเป็นผู้นำใน
การขโมยครั้งนี้ต้องเจอโทษหนักกว่าใคร คือ
ต้องไปเกิดเป็นมนุษย์และมีชีวิตอยู่นานเท่าที่
มนุษย์คนหนึ่งจะอยู่ได้ ส่วนอีก ๗ องค์ที่เหลือ มี
โทษเพียงต้องเกิดเป็นมนุษย์เท่านั้น

เจอทำสาปจากฤๅษีผู้ทรงศีลอย่างนี้ เทวดาก็
เทวดาเถอะ ก็กลัวเป็นเหมือนกัน...เทวดาสุคตะ
ทั้ง ๘ องค์ ต่างหวั่นวิตกและปรึกษากันหาวิธี
แก้ไขอย่างเร่งรีบ ในที่สุดตกลงกันว่าจะไป
ขอความช่วยเหลือจากพระแม่คงคา โดยเล่า
เรื่องที่พวกตนถูกสาปให้พระนางทราบ และขอ
ให้พระนางรับเป็นมารดาในยามที่พวกตนจะ
ต้องลงไปเกิดเป็นมนุษย์ พร้อมกันนี้ก็ขอให้
พระนางโยนทุกคนลงในห้วงน้ำทันทีที่เกิดมา

พระแม่คงคาได้ฟังเรื่องราวทั้งหมดแล้วรู้สึก
สงสาร จึงยอมรับที่จะทำตามที่เทวดาสุคะ
ขอร้อง และเริ่มดำเนินการโดยการปรากฏองค์
เป็นสาวน้อยผู้เลอโฉมไปพบ ท้าวประทีปะ ราช
แห่งนครหัสตินาปุระ ผู้ดื่มด่ำในศาสนาธรรมและ
มักจะเสด็จไปประทับ ณ ริมฝั่งแม่น้ำคงคา เพื่อ
บำเพ็ญสมาธิภาวนาในยามว่างจากราชกิจ

พอสิ้นพระเนตรขึ้นจากการบำเพ็ญภาวนา
ได้เห็นสาวน้อยเลอโฉมเข้า ท้าวประทีปะก็
แปลกใจและถามว่า นางเป็นใครและมีประสงค์
อะไร

พระแม่คงคาในร่างสาวน้อยก็ตอบว่า
ประสงค์จะมีคู่ครอง

ท้าวประทีปะทรงพอจะคาดเดาได้ว่า สาว
น้อยตรงหน้าเป็นพวกอมมนุษย์แน่ ๆ จึงทรง
รับปากว่า หากพระองค์มีโอรสเมื่อใด ก็จะรับ
นางไว้เป็นสะใภ้ พระแม่คงคาก็ทรงขอคำมั่น
สัญญาว่า โอรสของท้าวประทีปะที่จะเป็นสามี
ของพระนางจะต้องรับปากตามใจพระนางในทุก

เรื่องราว จะขัดใจสิ่งใดไม่ได้เป็นอันขาด ซึ่งท้าว
ประทีปะก็ทรงรับคำอีก

กาลเวลาผ่านไป ท้าวประทีปะก็มีโอรสองค์
หนึ่งสมความมุ่งมาดปรารถนา พระองค์ให้นาม
โอรสว่า ศานตну เจ้าชายศานตनुทรงเพียบ
พร้อมด้วยรูปสมบัติและคุณสมบัติทุกประการ
ท้าวประทีปะครองราชย์ด้วยทศพิธราชธรรมจน
ล่วงเข้าสู่วัยชรา ก็ทรงมอบราชสมบัติให้โอรส
ครองสืบต่อไป ส่วนพระองค์เองนั้นก็ทรงปฏิบัติ
ตนตามขั้นตอนแห่งชีวิตในอุดมการณ์ของ
วัฒนธรรมฮินดูคือ วานปรัสถ์ ด้วยการสละบ้าน
เรือนและวงศ์วานออกสู่ป่าเพื่อบำเพ็ญสมาธิ
ภาวนา

ใน มานวธรรมศาสตร์ จัดขั้นตอนชีวิต
พราหมณ์ออกเป็น ๔ ชั้น (อาศรม) คือ

๑. พรหมจารี - นักเรียน มีหน้าที่ปฏิบัติและ
ศึกษาพระเวทวิทยาในสำนักอาจารย์คนใดคน
หนึ่ง (ถ้าอยู่ในวรรณะกษัตริย์ก็จะศึกษาวิชาการ
รบ การปกครอง)

๒. คฤหส์ถ์ - ผู้ครองเรือน มีภรรยาและครอบครัว เป็นหัวหน้าในบ้าน อ่านและสอนพระเวท ทำการบูชาเองหรือช่วยผู้อื่นกระทำยัญกรรมให้ทานและรับทักษิณา (ถ้าอยู่ในวรรณะกษัตริย์ก็จะปกครองบ้านเมือง)

๓. วานปรสฺถ์ - ผู้อยู่ป่า ละบ้านเรือนและครอบครัวเพื่อเข้าป่าบำเพ็ญเพียร

๔. สันยาสี - เพียรภิกขาจาร เลี้ยงชีพด้วยการขอเขากิน และตั้งจิตมุ่งอยู่ตรงพระปรพพรมและนฤพาน

แต่ก่อนที่จะละทุกสิ่งทุกอย่างจากไปตามขั้นตอนชีวิตของชาวฮินดูที่ดีนั้น ท้าวประติปะก็ไม่มีลืมนที่จะบอกเรื่องที่พระองค์เคยรับปากสาวน้อยนางหนึ่งที่ริมแม่น้ำคงคาว่าจะรับนางเป็นสะใภ้ให้โอรสรับรู้ด้วย

ท้าวศานตบุตรครองราชย์ต่อจากพระบิดาด้วยดี พระองค์โปรดกีฬาล่าสัตว์เป็นอย่างยิ่ง วันหนึ่งทรงไปล่าสัตว์พร้อมด้วยเหล่าราชบริพารและเสด็จเลยไปถึงริมฝั่งแม่น้ำคงคา

ณ ที่นี้เอง ที่ท้าวศานตनुทรงพบสาวงาม โฉม
สะคราญนางหนึ่งจนพระองค์ต้องตกหลุมรัก ใน
ทันที โดยไม่รอช้า พระองค์ก็ทรงเข้าไปเจรจาขอ
แต่งงานกับสาวงามนางนั้น

หญิงสาวซึ่งก็คือพระแม่คงคาแปลงกายมา
นั้นได้ตอบตกลง หากแต่มีข้อแม้ว่า...ท้าวศานต
นุจะต้องให้คำมั่นสัญญาว่าจะตาม ใจนางทุก
อย่าง ถ้าผิดสัญญาเมื่อใดนางจะจากไปทันที

คำพูดของสาวงามทำให้ท้าวศานตนุนึกถึง
คำที่พระบิดาทรงกำชับและแน่วพระทัยว่า หญิง
สาวที่ทรงพบคือคนเดียวกันกับที่พระบิดาทรง
ให้สัญญาไว้ ประกอบกับกำลังหลงใหลใน
ความงามของนางพระองค์จึงรับปากนางอย่าง
ไม่รีรอ

ท้าวศานตनुพาสาวงามที่พบกันที่ริมฝั่ง
แม่น้ำคงคาเข้านครหัสตินาปุระและแต่งตั้งนาง
เป็นมเหสี ครองชีวิอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

แต่ความสุขของท้าวศานตนุก็คงอยู่ได้ไม่
ยั่งยืน เพราะเมื่อพระมเหสีคนงามประสูติโอรส
มาที่ไร พระนางก็จะจับ โอรสโยนลงแม่น้ำทันที

ทำให้โอรสสิ้นพระชนม์ตั้งแต่ยังไม่ทันลืมตาดูโลก ยิ่งความเศร้าเสียใจแก่ท้าวศานตनुอย่างยิ่งยวด แต่พระองค์ก็ไม่กล้าเอ่ยปากว่ากล่าวพระมเหสีแต่อย่างใด เพราะติดขัดในคำมั่นสัญญาที่เคยให้ไว้ จนกระทั่งพระองค์ต้องสูญเสียโอรสไป ๗ องค์

ในที่สุด พระมเหสีก็ประสูติโอรสองค์ที่ ๘ ซึ่งพระนางก็จะทรงกระทำเช่นเดียวกับที่เคยทำต่อโอรสทั้ง ๗ องค์ แต่ครั้งนี้ท้าวศานตनुทนไม่ไหว ทรงเข้าขัดขวางไว้ไม่ยอมให้นางโยนทารกลงน้ำอีก

พระแม่คงคาในร่างของพระมเหสีคนงามจึงเตือนสติท้าวเธอ ถึงคำสัญญาที่ให้ไว้ว่าจะไม่ขัดใจนางในทุกเรื่องราว หากผิดสัญญาเมื่อไรพระนางก็จะจากไปทันที แล้วพระนางก็ทรงเล่าเรื่องราวของ

เทวดาสุดณะต้องคำสาปให้ท้าวศานตनुได้ทราบ จากนั้นพระนางก็ทรงอันตรธานหายร่างไปพร้อมกับโอรสองค์ที่ ๘

เรื่องที่เกิดขึ้นทำให้ท้าวศานตनुเกิดความ
ท้อแท้พระทัยไม่น้อยจึงเสด็จสู่ป่าเพื่อบำเพ็ญ
ตบะหาความสงบทางใจที่ริมฝั่งแม่น้ำคงคาคา
อยู่นานหลายปี

ส่วนโอรสองค์ที่ ๘ ซึ่งถูกพระชนนีนำตัวไป
นั้น ก็ได้เจริญวัยขึ้นเป็นลำดับ ทั้งได้รับการ
ศึกษาจากการสั่งสอนของบรรดาทวยเทพ เช่น
ได้รับความรู้เกี่ยวกับคัมภีร์พระเวทจากฤๅษี
สิษฐ์ สรรพศาสตร์อื่น ๆ จากฤๅษีพฤหัสบดี และ
ฤๅษีศุกุล (สูก-กะ-ละ) และวิชายิงธนูจากฤๅษีปรศุ
ราม

โอรสองค์นี้มีนามว่า ศานตนพ (แปลว่า ลูก
ของศานตनु) หรือคางเคยะ หรือ คงคาทัตต์
(คางเคยะและคงคาทัตต์ แปลว่า ผู้มีกำเนิดจาก
คงคา) หรือ เทวพรต

วันหนึ่ง ขณะที่ท้าวศานตनुกำลังดำเนินเล่น
อยู่ที่ริมฝั่งแม่น้ำคงคาก็ทรงเห็นเด็กชายคนหนึ่ง
กำลังยิงธนูเล่น ลูกธนูไปตกซ้อนกันเป็นเขื่อนกัน
กระแสน้ำไว้มิให้ไหล ฝีมือแม่นธนูของเด็กน้อย